

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 111/2019-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudkyne Jany Laššákovéj (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jozef Holič, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 89/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 89/2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 89/2013 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu Advokátskej kancelárie JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia [REDAKOVANÉ]

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 89/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti predovšetkým vyplynulo, že sťažovateľ ako žalobca podal 29. apríla 2013 okresnému súdu žalobu, ktorou sa od Sociálnej poisťovne (ďalej aj „žalovaný v I. rade“) a Sociálnej poisťovne, pobočky Nitra (ďalej len „žalovaný v II. rade“)

domáhal zaplata zvyšenia náhrady za s'áženie spoločenského uplatnenia spolu s úrokom z omeškania, náhrady trov konania a znalečného spolu s úrokom z omeškania. Konanie o žalobe je okresným súdom vedené pod sp. zn. 25 C 89/2013 a na pojednávaní konanom 22. septembra 2014 bolo prerušené do právoplatného skončenia konania Sociálnej poisťovne týkajúceho sa základného nároku žalobcu (s'ážovateľa) na náhradu za s'áženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania.

S'ážovateľ poukázal na tú skutočnosť, že súd „na urgenciu, aby pokračoval v konaní, zo dňa 25.09.2017 nereagoval“.

3. S'ážovateľ ďalej v ústavnej s'ážnosti zdôrazňuje, že „od podania žaloby na civilnom súde uplynulo takmer 6 (šesť) rokov. Je pravdou, že konanie bolo na 2 (dva) roky prerušené, to však nijako nevyvíňuje porušovateľa v 1. rade, že vo veci od vydania rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky už 2 (dva) roky nekoná. Konanie pred súdom začaté v roku 2013 ešte do dnešného dňa stále nie je skončené a ani nie je možné dôvodne očakávať, že konanie bude skončené v dohľadnej dobe.“.

4. S'ážovateľ v ústavnej s'ážnosti namieta aj postup ministerstva spravodlivosti, ktoré „iba verbálne deklaruje pripravované opatrenia a vyzdvihuje uskutočnené opatrenia, ktoré nijako nepodporili konanie súdov v primeranej lehote“.

5. Vzhľadom na uvedené, poukazujúc na priet'ahy v napadnutom konaní, ktoré podľa názoru s'ážovateľa svojím postupom a nečinnosťou spôsobil okresný súd, ale aj ministerstvo spravodlivosti „svojou nekonceptnou prácou“, s'ážovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 89/2013, ako aj postupom ministerstva spravodlivosti bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň v petite ústavnej s'ážnosti tiež požadoval prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, prikázať ministerstvu spravodlivosti „vykonať personálne, materiálne a priestorové opatrenia

v prospech porušovateľa v 1. rade“ a priznať mu finančné zadostučinenie v sume 3 000 € a aj úhradu trov konania.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 111/2019-12 z 27. marca 2019 ju v časti, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti (vo vzťahu k ministerstvu spravodlivosti) ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

7. Po prijatí časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k ústavnej sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 203/2019 z 27. mája 2019 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

8. Predseda okresného súdu v citovanom prípise v podstatnom uviedol:

„Po oboznámení sa s obsahom ústavnej sťažnosti sťažovateľa a po preštudovaní spisového materiálu sp. zn. 25 C 89/2013 sa podaná sťažnosť javí ako neopodstatnená. Napriek dlhšiemu trvaniu súdneho konania sp. zn. 25 C 89/2013 v dôsledku jeho prerušenia nemožno vo veci konštatovať, že zo strany tunajšieho súdu by došlo k takému konaniu, resp. nekonaniu, ktoré by bolo možné vyhodnotiť ako nečinnosť súdu v konaní. S poukazom na prehľad jednotlivých úkonov vykonaných v spise sp. zn. 25 C 89/2013 mám za to, že tunajší súd v tejto veci koná priebežne (s výnimkou obdobia od 19.10.2017 do 13.03.2019) a nedochádza k zbytočným prietahom. Mám za to, že nemožno pričítať v neprospech tunajšieho súdu predĺženie konania v dôsledku neoznámenia stavu konania vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6 S 101/2013. Vec bola vybavovaná priebežne podľa poradia a s prihliadnutím na počet iných vecí v oddelení.

V prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov porušené bolo, žiadam aby vzhľadom na vyššie uvedené dôvody zvážil dôvodnosť a primeranosť finančného zadosťučinenia a nepriznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v plnej uplatnenej výške.

Na účely posudzovania dôvodnosti výšky požadovaného zadosťučinenia prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby prihliadol aj na:

- skutočnosť, že toho času súd pokračuje v konaní, v súčasnosti je vytýčený termín pojednávania na deň 31.05.2019, pričom súd bude rozhodovať o procesnom návrhu sťažovateľa, ktorým je zmena žaloby,

- to, že sťažovateľ nepodal sťažnosť na prieťahy predsedovi súdu v tomto konaní.“

Predseda okresného súdu pripojil tiež vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktoré obsahuje aj stručný chronologický prehľad úkonov vykonaných v napadnutom konaní. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení zdôraznila, že „po výzve zákonného sudcu z 11.08.2017, mu spis následne už nebol predložený, pričom následne pri kontrole spisov si tento vyžiadal ihneď ako sa oboznámil s elektronickým podaním PZ žalobcu z 14.01.2019, ktoré už je zdokumentované i v ESS, táto skutočnosť nič nemení na fakte, že rozhodnutie NSSR 9 Sžso/63/2014 zo dňa 5.5.2016 do dnešného v spise založené nie je, nakoľko PZ žalobcu ho nedoručil a KSBA ho na vyžiadanie tunajšieho súdu taktiež nezaslalo. Na margo prevyšujúcej časti sťažnosti možno uviesť len toľko, že v senáte 15 od novembra 2018 - doposiaľ nie je zaradený asistent senátu a od polovice júla 2018 (s krátkou prestávkou od konca novembra 2018 do polovice januára 2019) doposiaľ nie je zaradený ani vyšší súdny úradník. Vzhľadom na takto predstreté okolnosti mám za to, že mojím konaním ako zákonného sudcu k prieťahom v konaní nedošlo.“.

9. Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na ústnom pojednávaní, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprV 203/2019 z 27. mája 2019 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

10. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 20. júna 2019 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a v podstatnom uviedol:

... Ak súd preruší konanie z vlastnej iniciatívy, sudca má skúmať a aj zodpovedá za plynulosť a rýchlosť konania...

Rozsudok NS SR, na ktorý tak vehementne čakal porušovateľ, vôbec nie je pre podanú žalobu smerodajný. Stačilo rozsudok predložiť na pojednávaní, ak by súd uznal za vhodné ho mať k dispozícii. Podstatná bola zmena žaloby, ktorú sme pred prvým pojednávaním zaslali súdu a v nej sme opísali nové skutočnosti.

I keď sme nechceli reagovať na vyjadrenie porušovateľa, musíme uviesť, že v chronologickom postupe úkonov súdu a zaslaných podaní a oznámení chýba elektronické podanie - oznámenie žalobcu z januára 2017 o tom, že rozhodnutie žalovaného - Sociálnej poisťovne a.s., ústredie, ktoré bolo napadnuté žalobcom, nadobudlo právoplatnosť, čo svedčí o tom, že žalobca po márnom vyjednávaní a dopisovaní so žalovaným s cieľom dohodnúť sa, oznámil súdu skončenie konania na NS po necelých 6 mesiacoch od právoplatnosti rozsudku NS SR...

Na záver si dovoľujeme znovu skonštatovať, že od podania žaloby uplynulo 6 rokov. Je to doba, keď naša demokratická Európa má za to, že už je porušované právo občana na skončenie súdneho konania v primeranej lehote.“

11. Ústavný súd v záujme objektívneho posúdenia a zosúladenia rozporných tvrdení okresného súdu a sťažovateľa požiadal okresný súd o predloženie súdneho spisu, ktorý okresný súd doručil 19. júla 2019.

III.

K obsahu spisu okresného súdu v napadnutom konaní

12. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie a z vyjadrenia predsedu okresného súdu, resp. zákonnej sudkyne ústavný súd zistil nasledujúci prehľad procesných úkonov:

Dňa 29. apríla 2013 bola okresnému súdu podaná žaloba sťažovateľa o náhradu škody, vec bola pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. Skotnickej.

Dňa 3. júna 2013 okresný súd uznesením č. k. 25 C 89/2013-36 proti žalovanému v II. rade konanie zastavil a toho istého dňa vyzval žalovaného v I. rade, aby sa v lehote 15 dní vyjadril k podanej žalobe.

Dňa 5. júna 2013 bolo okresnému súdu doručené splnomocnenie právneho zástupcu sťažovateľa na zastupovanie v konaní a žiadosť o podanie správy vo veci.

Dňa 25. júna 2013 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v I. rade k žalobe.

Dňa 27. júna 2013 dala zákonná sudkyňa pokyn na doručenie vyjadrenia žalovaného v I. rade právnenému zástupcovi sťažovateľa.

Dňa 13. júna 2014 nariadila zákonná sudkyňa pojednávanie na 22. september 2014 a zároveň vyzvala žalovaného v I. rade, aby oznámil, či bolo ukončené konanie o preskúmanie jeho rozhodnutia č. 16321-7/2013-BA z 15. marca 2013 (ďalej len „rozhodnutie Sociálnej poisťovne“).

Dňa 19. júna 2014 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu sťažovateľa, ktorého obsahom bola naliehavá žiadosť o nariadenie pojednávania.

Dňa 2. júla 2014 okresný súd vyzval Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), aby mu predložil spis vedený pod sp. zn. 6 S 101/2013. Toho istého dňa bolo okresnému súdu doručené podanie žalovaného v I. rade, v ktorom oznámil, že konanie o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 15. marca 2013 nebolo ukončené, Sociálna poisťovňa sa proti rozsudku krajského súdu č. k. 6 S 101/2013-74 z 11. apríla 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) odvolala.

Dňa 9. júla 2014 okresný súd vrátil krajskému súdu spis vedený pod sp. zn. 6 S 101/2013 a zistil, že krajský súd rozsudkom z 11. apríla 2014 zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 15. marca 2013 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 18. septembra 2014 okresný súd zistil, že spis krajského súdu vedený pod sp. zn. 6 S 101/2013 sa od 6. augusta 2014 nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

Dňa 22. septembra 2014 sa konalo pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením č. k. 25 C 89/2013-128 konanie prerušil až do právoplatného skončenia konania Sociálnej poisťovne o nároku žalobcu (sťažovateľa) na sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania.

Dňa 15. januára 2015 bol spis zapožičaný Okresnému súdu Bratislava IV ku konaniu vedenému pod sp. zn. 16 C 272/2013.

Dňa 17. marca 2015 bola vec prerozdelená novej zákonnej sudkyňi JUDr. Kučerovej.

Dňa 16. júla 2015 bol spis vrátený z Okresného súdu Bratislava IV.

Dňa 25. augusta 2015 dala zákonná sudkyňa pokyn na vyžiadanie spisu krajského súdu vedeného pod sp. zn. 6 S 101/2013.

Dňa 3. septembra 2015 vyzval okresný súd strany sporu, aby mu oznámili, v akom štádiu je konanie Sociálnej poisťovne (žalovaného v I. rade) o nároku žalobcu (sťažovateľa) na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania a či naďalej trvá prekážka prerušenia konania. Toho istého dňa okresný súd zisťoval stav konania vedeného krajským súdom, pre ktoré bolo napadnuté konanie prerušené.

Dňa 7. septembra 2015 krajský súd oznámil okresnému súdu, že v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 101/2013 bolo podané odvolanie a spis krajského súdu sa nachádza na najvyššom súde, ktorý zatiaľ nerozhodol.

Dňa 10. septembra 2015 bola okresnému súdu doručená odpoveď právneho zástupcu sťažovateľa, v ktorej oznámil, že dôvody prerušenia konania stále trvajú, v prípade zmeny tohto stavu bude okresný súd neodkladne informovať.

Dňa 21. septembra 2015 doručila obsahovo totožnú odpoveď Sociálna poisťovňa.

Dňa 3. januára 2017 okresný súd elektronicky vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby oznámil stav konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 6 S 101/2013, táto výzva nie je v spise zažurnalizovaná.

Podaním z 18. januára 2017 oznámil právny zástupca sťažovateľa okresnému súdu, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 15. marca 2013 nadobudlo vydaním rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 63/2014 z 25. mája 2016, doručeného 20. júna 2016, právoplatnosť. Zároveň právny zástupca sťažovateľa navrhol pokračovať v napadnutom konaní. Podanie nie je v spise zažurnalizované, právny zástupca sťažovateľa ho však doložil ako prílohu ústavnej sťažnosti a je označené pečiatkou „*JUDr. Holič Jozef, advokát, expedované dňa: 25.01.2017, poradové číslo: 28, E-mailom: 23.01.2017*“.

Dňa 19. januára 2017 bola vec prerozdelená novej zákonnej sudkyňi JUDr. Belavej.

Dňa 13. júla 2017 bola vec prerozdelená novej zákonnej sudkyňi Mgr. Belanovej.

Dňa 11. augusta 2017 dala zákonná sudkyňa pokyn na opakovanie dopytu týkajúceho sa stavu konania Sociálnej poisťovne (žalovaného v I. rade) o nároku žalobcu (sťažovateľa) na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania, okresný súd vyzval strany sporu 15. augusta 2017, aby oznámili stav tohto konania.

Dňa 22. augusta 2017 bolo okresnému súdu doručené podanie žalovaného v I. rade, v ktorom oznámil, že odpadla prekážka prerušenia konania a konanie najvyššieho súdu o odvolaní proti rozsudku krajského súdu vedené pod sp. zn. 9 Sžso 63/2014 bolo právoplatne skončené, a to 20. júna 2016. Uvedené bolo okresnému súdu oznámené už podaním z 28. júna 2016 doručeným (podľa priloženej doručanky) už 6. júla 2016, ktoré nie je v spise zažurnalizované.

Dňa 23. augusta 2017 okresný súd opätovne požiadal krajský súd o oznámenie stavu konania vedeného pod sp. zn. 6 S 101/2013 a zaslanie rovnopisu právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 63/2014 z 25. mája 2016.

Dňa 5. septembra 2017 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu žalobcu (sťažovateľa), ktorý oznámil, že dôvod prerušenia konania odpadol, a požiadal okresný súd, aby v konaní pokračoval.

Dňa 19. októbra 2017 okresný súd opätovne žiadal krajský súd o oznámenie stavu konania vedeného pod sp. zn. 6 S 101/2013 a o doručenie právoplatného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 63/2014 z 25. mája 2016.

Dňa 14. januára 2019 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa, v ktorom požiadal o pokračovanie v konaní a o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 13. marca 2019 bol nariadený termín pojednávania na 12. apríl 2019, pojednávanie sa z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne neuskutočnilo.

Dňa 9. apríla 2019 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu žalobcu (sťažovateľa), ktorým navrhol zmenu žaloby.

Dňa 17. apríla 2019 bol žalovanému v I. rade zaslaný návrh žalobcu (sťažovateľa) na zmenu žaloby a zároveň bol nariadený termín pojednávania na 31. máj 2019.

Dňa 30. mája 2019 bol okresnému súdu doručený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 63/2014 z 25. mája 2016

Pojednávanie konané 31. mája 2019 bolo odročené na 3. júl 2019.

Na pojednávaní konanom 3. júla 2019 okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom.

Podľa informácie poskytnutej okresným súdom nebolo napadnuté konanie ku dňu rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, rozsudok nebol vypracovaný a doručený stranám sporu.

IV.

Právomoc ústavného súdu, zákonné a judikatúrne východiská a vyhodnotenie postupu okresného súdu

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

15. Vzhľadom na oznámenia predsedu okresného súdu a právneho zástupcu sťažovateľa, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Podľa čl. X bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 veci, na ktorých prerokovanie bol k 25. aprílu 2019 príslušný prvý senát ústavného súdu v zložení platnom v období

od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019 a v ktorých bolo k 25. aprílu 2019 vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokuje tento senát v pôvodnom zložení (platnom v období od 17. februára 2019 do 25. apríla 2019).

V súlade s čl. II bodom 2 písm. b) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce má ústavný súd jeden senát, ktorý pri predkladaní vecí do senátu sudkyňou spravodajkyňou Janou Laššákovou pracuje v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu), Jana Laššáková a Mojmír Mamojka.

Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa v zložení, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

17. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 89/2013 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, I. ÚS 132/03).

19. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy, konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

20. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

21. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

22. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie

konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

23. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý aj do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

24. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

25. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

26. Pri zodpovedaní otázky významu veci pre sťažovateľa ústavný súd vzal na zreteľ, že napadnuté konanie má pre sťažovateľa, ktorý je už od roku 2011 (v dôsledku choroby z povolania) značne obmedzený v zárobkovej činnosti, mimoriadny význam. Z uvedeného dôvodu je preto nevyhnutné, aby napadnuté konanie bolo skončené čo najskôr.

27. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nevykazuje z právneho hľadiska črty mimoriadnej zložitosti a tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení taktiež nepoukázal ani na právnú, ani na skutkovú zložitosť veci.

28. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom, teda neprimeraná dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

29. Napokon ústavný súd pristúpil k hodnoteniu tretieho kritéria, a to samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priesťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

30. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s doterajším priebehom napadnutého konania a zistil, že sa začalo 29. apríla 2013 podaním žaloby okresnému súdu, trvalo ku dňu podania ústavnej sťažnosti takmer 6 rokov, na 2 roky bolo prerušené a doteraz nie je právoplatne skončené. S tvrdením predsedu okresného súdu, že okresný súd „*v tejto veci koná priebežne... a nedochádza k zbytočným priesťahom*“, sa ústavný súd nestotožnil.

Prvé riadne pojednávanie vo veci bolo nariadené na 12. apríl 2019, z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne sa však neuskutočnilo. Ďalšie pojednávanie konané

31. mája 2019 (po viac ako 6 rokoch od podania žaloby) bolo odročené na 3. júl 2019, keď okresný súd vo veci rozhodol.

Aj keď bolo napadnuté konanie prerušené, je zrejmé, že okresný súd nezvolil v napadnutom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

31. V priebehu napadnutého konania ústavný súd identifikoval viacero období neodôvodnenej nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu.

Obdobie od 27. júna 2013, keď dala zákonná sudkyňa pokyn na doručenie vyjadrenia žalovaného v I. rade právneho zástupcovi sťažovateľa, do 22. septembra 2014, keď sa konalo pojednávanie, na ktorom okresný súd napadnuté konanie prerušil, vyhodnotil ústavný súd ako obdobie absolútne neefektívnej činnosti v súčte jedného roka a troch mesiacov. Okresný súd mal z vyjadrenia žalovaného v I. rade z 19. júna 2013 vedomosť, že existuje prekážka postupu konania, a preto mal aj bez nariadenia pojednávania konanie prerušiť, napriek tomu nariadil termín pojednávania a aj to až s odstupom jedného roka.

V období od septembra 2015 do augusta 2017 okresný súd nevykonával žiaden úkon, resp. svojou nesústreďenou činnosťou nezaložil do spisu podanie žalovaného v I. rade z 28. júna 2016 ani podanie právneho zástupcu sťažovateľa (žalobcu) z 18. januára 2017, čím vzniklo obdobie absolútnej nečinnosti v súčte jedného roka a jedenástich mesiacov.

Ďalej ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol absolútne nečinný v období jedného roka a piatich mesiacov, a to od októbra 2017, keď okresný súd opätovne žiadal krajský súd o oznámenie stavu konania, do marca 2019, keď bol nariadený termín pojednávania.

Navyše ústavný súd vyhodnotil opakované zisťovanie stavu konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 6 S 101/2013 (dopyty z 23. augusta 2017 a 19. októbra 2017) ako neefektívne úkony, keďže už z podania žalovaného v I. rade z 22. augusta 2017 mal okresný súd nepochybne vedomosť, že odpadla prekážka prerušenia konania a konanie najvyššieho súdu o odvolaní proti rozsudku krajského súdu vedené pod sp. zn. 9 Sžo 63/2014 bolo právoplatne skončené, a to 20. júna 2016.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný celkovo štyri roky a sedem mesiacov. Ústavný súd zastáva názor, že v okolnostiach danej veci pri sústredenejšom postupe okresného súdu bolo možné plynulo postupovať tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľa.

VI.

Záver

K bodu 1 výrokovej časti nálezu

32. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní spôsobil vznik zbytočných prietáhov, čím porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

K bodu 2 výrokovej časti nálezu

33. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

34. Ústavný súd rozhodol v zmysle § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu), aj keď mal vedomosť o tom, že na pojednávaní konanom 3. júla 2019 okresný súd rozsudkom rozhodol vo veci. Podľa vyjadrenia okresného súdu však ku dňu rozhodnutia ústavného súdu nebol rozsudok vyhotovený a doručený stranám sporu, takže napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené.

K bodu 3 výrokovvej časti nálezu

35. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

36. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Podľa § 135 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadost'učinenie, v lehote do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu priznané finančné zadost'učinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadost'učinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

37. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € a túto svoju požiadavku odôvodnil jednak samotným porušením svojich práv a taktiež *„v kontexte 6 (šiestich) rokov, ktoré sťažovateľ subjektívne pociťuje ako obdobie neistoty“*.

38. Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na obdobia nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci existujú dôvody na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu napadnutého konania, jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prier'ahoch. Zároveň vzal ústavný súd do úvahy správanie sťažovateľa, povahu veci a význam konania pre sťažovateľa, ako aj skutočnosť, že predmetné konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného

zadosťučinenia v sume 500 €, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

VII.

Trovy konania

39. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

40. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

41. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

42. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti).

43. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2018 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky v sume 980 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 163,33 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,80 €).

44. Sťažovateľovi patrí ako náhrada trov právneho zastúpenia náhrada za 2 úkony právnej služby v roku 2019 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 326,66 €. Zároveň mu patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 19,60 €. Celková hodnota náhrady trov konania predstavuje sumu 346,26 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

45. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. septembra 2019